نظام تخصيص آب و ارزيابي عملكرد آن در مديريت منابع آب كشور

محمد حب وطن

كارشناس ارشد آب شناسي، آدرس: تهران، خيابان فاطمي، روبروي هتل لاله، ساختمان شماره ۲۰۹، شركت مديريت منابع آب ايران، دفتر طرح و برنامه، Hobbevatan@yahoo.com

چكيده

مروري بر سازوكارهاي گذشته در نحوه تخصيص آب در كشور حاكي از فقدان يك نظام تخصيص آب سامان يافته و بهم پيوسته مي‌باشد كه در نتيجه آن در بسياري از دشت‌ها و حوزه‌هاي آبريز كشور اجازه بهره‌برداري از منابع آب به ميزان بيش از توان و پتانسيل آنها صادر شده است، بدون اينكه به بيلان منابع و مصارف آب در دشتها و حوزه‌ها توجهي شود. بنابراين تدوين و استقرار يك نظام منسجم تخصيص آب با هدف ايجاد تعادل منطقي بين عرضه و تقاضا و مبتني بر توسعه پايدار منابع آب ضروري بوده و در چند سال اخير در دستور كار ستاد امور آب وزارت نيرو قرار گرفته است. بررسی ها و مطالعات به‌عمل آمده نشان می دهد كه اجراي اين نظام در سطح شركت‌هاي آب منطقه‌اي نتايج و اثرات مثبتي را در زمينه‌هاي مختلف مديريت منابع آب به‌خصوص دركاهش نرخ توسعه برداشت آب زيرزميني به بار آورده است. در اين‌مقاله به نمونه‌هايي از اين نتايج و ارزيابي عملكرد اين نظام پرداخته شده است.

واژه‌هاي كليدي: تخصيص آب، مديريت منابع آب، ميزان آب قابل توسعه، سقف تخصيص.

۱ـ مقدمه و طرح مسئله

محدوديت منابع آب تجديد شونده در سطح كشور و تقاضاي روزافزون براي مصرف آب در بخش‌هاي مختلف، بر اهميت و حساسيت مديريت منابع آب افزوده است. اين حساسيت به‌ويژه در دوره‌هاي خشكسالي كه منابع آب قابل دسترسي به كمتر از ميانگين دراز مدت مي‌رسد، نمود بيشتري پيدا مي‌كند. از طرف ديگر تجربه كشورهاي مختلف در زمينه مديريت منابع آب نشان مي‌دهد كه اعمال مديريت صحيح آب تا حدود زيادي مي‌تواند محدوديت‌ها و مشكلات ناشي از كمبود منابع آب را تعديل بخشد. در اين راستا، مديريت يكپارچه منابع آب و نظام‌مند سازي فرآيند تخصيص آب راهكاري راهبردي و اقدامي اساسي جهت دستيابي به امنيت آبي و توسعه پايدار منابع آب و در نهايت امنيت ملي تلقي مي‌گردد.